

PROGRAMMAPLAN

KLIMAAT EN ENERGIE

DEFINITIEF 16 DECEMBER 2025

▪ Bestuurlijk opdrachtgever	Jurrie Nieboer (Wethouder)
▪ Ambtelijk opdrachtgever	Berlinda Aukema (Gemeentesecretaris)
▪ Opdrachtnemer	Daan Hendriks (Programmamanager klimaat en energie)
▪ Startdatum	1 september 2025
▪ Einddatum	1 januari 2027

EEN OPROEP VOORAF

Het is van belang het programma energie en klimaat in het juiste perspectief te zien. Hiervoor kun je in- en uitzoomen. Als wij als gemeente Oldambt inzoomen, zien wij de opgave om over te gaan op hernieuwbare energiebronnen en de uitstoot van CO₂ te verminderen. Wanneer wij uitzoomen, zien wij dat Nederland voor een aantal omvangrijke opgaven staat (uitgewerkt in de nationale omgevingsvisie extra – NOVEX). Deze opgaven raken aan de grote beleidsterreinen, zoals woningbouw, economie, industrie, landbouw en mobiliteit. De genoemde opgaven hangen in meer of mindere mate samen en hebben in ieder geval één gemene deler: ruimte. Of beter gezegd: het gebrek daaraan.

Het gevolg hiervan is dat op het hoogste niveau de richting bepaald moet worden. De te maken keuzes op het gebied van energie en klimaat zijn bepalend voor de mogelijkheden (of het gebrek eraan) op de andere beleidsvelden. Het omgekeerde geldt ook. Het belang om keuzes te maken en in actie te komen is ongekend groot. Het besef dat dit ook voor ons als gemeente geldt, kan nog groeien. De aandacht en de middelen voor onze regio zijn er (Nij Begun) en dat doet een beroep op ons. Met het Klimaatakkoord is bepaald dat de gemeenten de regie moeten voeren om te komen tot een aardgasvrije gemeente in 2050. Nederland zal ingrijpend veranderen en ook Oldambt heeft hier een belangrijke rol in te vervullen. Sterker nog: er ligt een nadrukkelijke kans om deze transitie te benutten ten behoeve van de brede welvaart en het eerste principe van de omgevingsvisie: iedereen doet mee.

Als wij het goed doen, gaan de energietransitie en de bestrijding van energiearmoede samen op. Laten wij de regie aan de markt, dan bestaat het risico dat ongelijkheid toeneemt. Het wordt steeds duidelijk dat de energietransitie niet vanzelf leidt tot een betere wereld voor iedereen. Baten en lasten zijn ongelijk verdeeld. Binnen huishoudens is energiearmoede geen randverschijnsel meer, maar een structureel symptoom van brede maatschappelijke ongelijkheid. Wie niet kán meedoen aan de transitie, betaalt vaak de hoogte prijs. Als wij onze inwoners wel mee laten doen, kunnen ze ook het omgekeerde bereiken. Verduurzamen, zodat de energierekening afneemt. Een goed geïsoleerd huis vermindert de energievraag, zonnepanelen op het dak creëren een eigen energiebron. De investeringen die hiervoor nodig zijn, kunnen vaak gefinancierd worden met latere besparingen. Ook hier gaan de kosten voor de baten uit. Daarom moeten wij als gemeente in actie komen. De bevoegdheid hebben wij, de middelen zijn er en wij krijgen de ruimte om regie te voeren. Het is aan ons om te bewijzen dat zorgen voor de aarde hand in hand gaat met zorg voor de medemens.

INHOUD

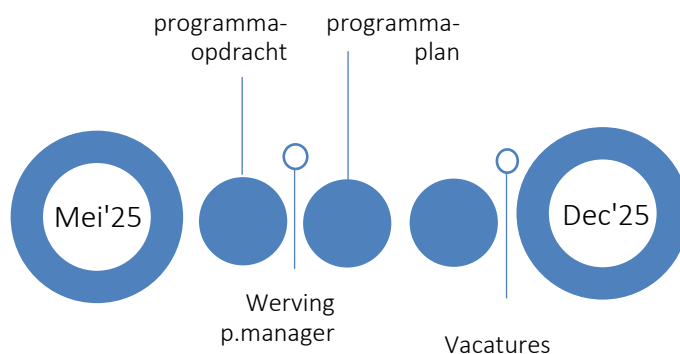
Een oproep vooraf	1
Inleiding.....	3
Programmaplan	4
1. De context.....	4
2. Scope.....	7
3. Visie en doelstelling	9
4. Doelen, resultaten en mijlpalen planning	10
5. Betrokken actoren	11
6. Organisatie, werkwijze en sturing.....	12
7. Middelen en programmabegroting.....	15
8. Risico's	17
9. Communicatiestrategie.....	18

INLEIDING

Voor u ligt het concept programmaplan. Dit plan is de basis voor het klimaat- en energieprogramma van de gemeente Oldambt. De programmaopdracht is door de plaatsvervangend opdrachtgever (vanwege het reces van de gemeentesecretaris) in mei 2025 akkoord bevonden, de initiatiefase van het programma is daarmee afgerond. Op basis van de programmaopdracht is een programmamanager geworven. Met de komst van de programmamanager op 1 september 2025 is de definitiefase gestart. Het programma begint nu echt. Met de vaststelling van dit programmaplan wordt de definitiefase afgerond. Het programmaplan gaat in op 9 essentiële onderdelen:

1. De context van het programma
2. De scope van het programma
3. De visie achter het programma
4. De doelen en resultaten van het programma
5. De betrokken actoren
6. De programmaorganisatie, werkwijze en sturing
7. De raming van middelen
8. De omgevings- en risicoanalyse
9. De communicatiestrategie

Het programmaplan wordt bezegeld met een programmacontract. Dit klinkt wat formeel, maar is bedoeld om helder vast te leggen wat de afspraken tussen opdrachtgever, opdrachtnemer en de lijnorganisatie zijn. Als het contract gesloten is, volgt de realisatiefase. Binnen de scope van dit programma is de realisatiefase nadrukkelijk géén uitvoeringsfase. Het gaat in 2026 eerst om het realiseren van de planvorming die vervolg geeft aan de fysieke uitvoering en de doelstellingen in dit programma. Dat is in dit geval de realisatiefase.

1. DE CONTEXT

WERELD: KLIMAATAKKOORD VAN PARIJS (2016)

In 2016 is het akkoord van Parijs¹ door 195 landen ondertekend. Ook Nederland tekende mee en committeerde zich hiermee aan een helder einddoel: in 2050 klimaat neutraal zijn. Oftewel; niet meer CO₂ uitstoten dan wij opnemen.

LANDELIJK: NATIONAAL KLIMAATAKKOORD (2019)

De handtekening in Parijs leidde zo'n drie jaar later tot een landelijk klimaatakkoord². De invulling is een overeenkomst tussen veel organisaties en bedrijven, waarin onder meer vorm wordt gegeven aan wat er nodig is om klimaatneutraal te worden. Het akkoord maakt onderscheid in vijf sectoren, met soms heldere (tussen)doelen en soms een beschrijving van wat er nodig is:

Nr.	Sector	Doel	Verdere duiding
1	Elektriciteit	<u>2030</u> : 70% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen <u>2050</u> : 100% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen	Windturbines op zee, op land en met zonnepanelen op daken en in zonneparken. Auto's worden elektrisch, industrie gaat over op schone stroom. Gebouwen gaan van het gas af. Kortom: een fors grotere vraag naar duurzaam opgewekte elektriciteit. Deze energiebron is sterk afhankelijk van het weer en daar moet rekening mee gehouden worden.
2	Gebouwde omgeving	<u>2030</u> : 1.5mln bestaande woningen verduurzaamd <u>2035</u> : alle woningen geïsoleerd tot de standaard <u>2050</u> : 7 mln woningen en 1 mln. gebouwen van het gas.	Isoleren, gebruikmaken van duurzame warmte en elektriciteit.
3	Industrie	<u>2050</u> : industrie is circulair en stoot vrijwel geen broeikasgassen meer uit.	Fabrieken draaien op duurzame elektriciteit uit zon en wind of energie uit aardwarmte, waterstof en biogas. De grondstoffen komen uit biomassa, reststromen en -gassen. De restwarmte gebruikt de industrie zelf of levert die aan de tuinbouw of gebouwen en woningen.
4	Landbouw en -gebruik	<u>2050</u> : landbouw en het landgebruik klimaatneutraal.	Een ingewikkelde uitdaging, daar een deel van de uitstoot van broeikasgas niet te vermijden is: koeien produceren methaan en uit kunstmest komt lachgas vrij, beide broeikasgassen. Anderzijds legt de sector ook CO ₂ vast: in de bomen, de bodem en het gras.
5	Mobiliteit	<u>2050</u> : mobiliteit is emissievrij en van hoge kwaliteit.	Nog niet alle oplossingen zijn voorhanden. Bijvoorbeeld voor het vrachtvervoer. Maar het moet wel schoner, slimmer en dus anders. Hierover zijn tientallen afspraken gemaakt tussen betrokken partijen en de overheid.

¹ [Klimaatakkoord Parijs 2016](#)

² [Klimaatakkoord Nederland 2019](#)

PROVINCIAAL: KLIMAATAGENDA PROVINCIE GRONINGEN

Provinciale Staten van Groningen hebben in 2020 de Klimaatagenda³ vastgesteld. Hiermee brengen zij in kaart wat de bijdrage van Groningen wordt aan het nationale Klimaatakkoord. De agenda geeft de Groningse ambities weer en hoe deze samenhangen en bijdragen aan het Nationaal klimaatakkoord. Het doel is dat er in 2030 55% CO₂-emissiereductie is ten opzichte van de CO₂-uitstoot in 1990. Het gaat om een agenda op hoofdlijnen, vooral omdat veel onderwerpen in samenwerking met de omgeving vorm krijgen.

Nr.	Sector	Doel	Verdere duiding
1	Elektriciteit	<u>2030</u> : 5.7 TWh duurzame opwek	De verwachting in 2020 was dat Groningen ruim 58% van de elektriciteitsvraag duurzaam zou leveren, vanuit zon (9%) en wind (49%). Uit de RES (3.0) blijkt dat dit inmiddels 79% is. De ruimte op het energienetwerk wordt de komende periode wel een obstakel. In de omgevingsvisie van de provincie is opgenomen dat er geen plek is voor opwek en opslag van kernenergie in Groningen.
2	Gebouwde omgeving	<u>2030</u> : 0.96 Mton CO ₂ -uitstoot.	Op nationaal niveau moeten de komende tien jaar in totaal 1,5 miljoen woningen overstappen op een duurzaam alternatief voor aardgas. Voor de provincie Groningen betekent dit 2030 circa 54.000 woningen. Dat is 20% van de volledige woningvoorraad. Daarmee wordt in onze provincie ongeveer 86 kiloton CO ₂ bespaard. De regierol ligt hiervoor bij de gemeenten.
3	Industrie	<u>2030</u> : 2.06 Mton CO ₂ -uitstoot	Het Rijk is bevoegd gezag voor de bedrijven die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor 75% van de CO ₂ -uitstoot (ETS). Wij zetten waar mogelijk in op het verminderen van de CO ₂ -uitstoot en steunen de doelen die door de Industrietafel Noord-Nederland zelf zijn verwoord over de uitstoot per kg product. Samen met andere Noord-Nederlandse partijen bundelen we de krachten om een groene waterstofeconomie op gang te krijgen. De waterstof is vooral bedoeld voor het gebruik als grondstof en schone brandstof.
4	Landbouw en -gebruik	<u>2030</u> : 0.82 Mton CO ₂ -uitstoot	De provincie heeft de ambitie om de komende drie decennia jaarlijks circa 70 ha aan bomen aan te planten, bedoeld voor CO ₂ -opname. We werken aan natuur voor het klimaat, zetten ons in om veenoxidatie tegen te gaan en zetten stappen in het verduurzamen van de landbouwsector door: ▪ meer CO₂-opname te helpen realiseren; ▪ meer CO₂ vast te houden ▪ emissiereductie van broeikasgassen
5	Mobiliteit	<u>2030</u> : 0.57 Mton CO ₂ -uitstoot	Duurzaamheid en energie zijn voor ons uitgangspunt bij goede bereikbaarheid. We hebben de volgende doelen: a. Lopen en fietsen staan op de eerste plek b. alle bussen zijn in 2030 emissieloos c. vervoer over regionaal spoor is in 2035 emissieloos; d. mobiliteit in bredere zin wordt te zijner tijd emissieloos

De provincie beschrijft haar taak en rol als volgt: “Als provinciale overheid hebben we behalve de ruimtelijke en toezichthoudende taak weinig wettelijke taken op het gebied van energie en klimaat. We hebben echter wel invloed en we hebben ons gecommitteerd aan de nationale doelstellingen. Deze doelen moeten behaald worden door en samen met andere partijen. Wij zien het als onze rol om de klimaatdoelen integraal in ons beleid en handelen door te voeren. Maar juist omdat resultaten met en door anderen behaald moeten worden, nodigen we middels deze agenda onze partners uit om samen met ons verder vorm te geven aan deze opgave”. (klimaatagenda 2030, p.8).

³ [Klimaatagenda Provincie Groningen 2020](#)

GEMEENTELIJK

En dan de gemeenten en dus ook Oldambt. Een overkoepelende agenda hebben wij (nog) niet. Op onderdelen is er wel beleid, zoals de [transitievisie warmte](#) (2022) en het [programma zon en wind](#) (2022). In dit programmaplan zijn drie programmalijnen uitgewerkt (p.7). Vanuit deze programmalijnen dragen wij bij aan (inter)nationale doelen. De gemeente speelt niet bij alle sectoren een (even grote) rol. Daar waar wij wel aan zet zijn, hebben wij een stevig mandaat en staan ons grote uitdagingen te wachten.

Nr.	Sector	Doel	Verdere duiding
1	Elektriciteit	<u>2030</u> : 100 hectare duurzaam opgewekte zonne-energie.	De druk op het elektriciteitsnet en de opwek van energie is een serieuze complicatie voor de energietransitie. Hoewel het Rijk en de netbeheerders aan de knoppen zitten, vraagt dit ook nadrukkelijk inzet van ons als gemeente. De samenwerking met Enexis kunnen wij intensiveren, met als doel de complicaties op het elektriciteitsnet te beperken of weg te nemen.
2	Gebouwde omgeving	<u>2026</u> : Opleveren warmteprogramma <u>2035</u> : woningen geïsoleerd tot de standaard. <u>2050</u> : Oldambt aardgas vrij	Oldambt heeft als gemeente de regie op de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. Een omvangrijke opgave met als einddoel dat de gebouwde omgeving in Oldambt in 2050 aardgas vrij en CO ₂ -neutraal is. De uitwerking en verantwoording hiervan staan in het warmteprogramma dat eind 2026 opgeleverd moet zijn, als programma onder de Omgevingswet. Het warmteprogramma is de opvolger van de transitievisie warmte en kent nadrukkelijk meer eisen. De isolatieaanpak vanuit Nij Begun (maatregel 29) is een belangrijke pijler voor het behalen van het doel in 2050: Oldambt aardgas vrij.
3	Industrie	X	Het Rijk is bevoegd gezag voor de bedrijven die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor 75% van de CO ₂ -uitstoot (ETS). Voor de reductie staan wij als gemeente in principe niet aan de lat, maar het raakt mogelijk wel enkele bedrijven in onze gemeente. De ontwikkeling waarbij de industrie circulair wordt conform het Klimaatakkoord is vooral een risico voor het bestaansrecht van onze bedrijven. De sturing op een circulaire economie zal landelijk gebeuren, maar de bedrijven die in Oldambt gevestigd zijn gaan de effecten lokaal ondervinden. Dat vraagt om een actieve rol van ons als gemeente richting deze bedrijven.
4	Landbouw en -gebruik	X	Voor landbouw ligt de verantwoordelijkheid in de basis bij de provincie, maar de implicaties zijn groot. Het streven naar een klimaatneutrale landbouw is bewonderingswaardig maar ook zeer ingrijpend. De vraag is hoe wij betrokken zijn bij het proces van de provincie. Gelet op het krachten spel tussen Rijk en provincies hebben wij geen bepalende stem. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de landbouw een belangrijke positie heeft in onze gemeente, zowel in grond (30.000 h.a.) als cultureel (graanrepubliek). In contact zijn met de provincie is daarom voor deze sector extra van belang.
5	Mobiliteit	X	Dit is in de basis een verantwoordelijkheid van het Rijk, zeker waar het gaat om emissieloos verplaatsen. Toch hebben gemeenten ook enige ruimte, zoals het instellen van emissieloze zones en een infrastructuur van onder meer laadpalen en oplaadsystemen. Evenals als voor het eigen wagenpark en het woon-werkverkeer.

2. SCOPE

Met het programma bereiden we ons erop voor om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te worden. Hiervoor wordt het programmaplan vastgesteld, een programmaorganisatie ingericht, de isolatieaanpak en het project Oldambt Verwarmt opgestart, het warmteprogramma opgeleverd en een uitvoeringsplan circulaire economie uitgewerkt. De uitvoering van de plannen valt niet binnen de scope van het programma. Een goede voorbereiding, overgang en overdracht naar de uitvoering wel.

AFSTEMMING

Energie en klimaat raakt aan tal van beleidsterreinen en opgaves. Het is niet realistisch om al deze onderdelen onder te brengen in het programma. Tegelijkertijd is het wel noodzakelijk dat er op de verschillende terreinen gedaan wordt wat nodig is om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Dit vraagt om nauwe afstemming- en goede afspraken tussen het programma en de teams in de lijn. Deze afspraken moeten geborgd worden in het programmacontract. In deze paragraaf staat wat wel en niet in de scope van het programma zit. De onderdelen die niet in de scope zitten, maar wel essentieel zijn voor het programma zijn nader uitgewerkt.

BINNEN SCOPE

De scope bestaat uit vier onderdelen, ondergebracht in 2 programmalijnen. De 3^e programmalijn valt niet onder scope van het programma en wordt buiten het programma gerealiseerd. Voor alle onderdelen geldt dat het programma gericht is op de voorbereiding. Dit betekent in ieder geval dat het maken van plannen, uitwerken van subsidieregelingen, en het voorbereiden van besluitvorming onderdeel zijn van de scope.

- ➔ Programmalijn 1: Gebouwde omgeving
 - De Isolatieaanpak
 - De warmtetransitie
 - Oldambt Verwarmt
- ➔ Programmalijn 2: Circulaire economie
 - Duurzaamheid mkb

BUITEN SCOPE

Buiten scope betekent dat de aansturing van deze onderdelen niet vanuit het programma gebeurt, maar dat er wel een nadrukkelijke verbinding is tussen deze onderdelen en het programma. Hieronder is uitgewerkt om welke onderdelen het gaat en waar deze zijn belegd. Ook is uitgewerkt welke bijdrage vanuit het programma wordt geleverd. In de basis is dit meestal input leveren en afstemmen. De afspraken tussen de programmamanager en teammanagers leiden tot een opdracht aan een team en komt terug in het teamplan/jaarplan van het betreffende team. In de opdracht is in ieder geval het resultaat, de tijdsbesteding en financieringswijze opgenomen.

- Elektriciteit (programmalijn 3)

Elektriciteit is de derde programmalijn omdat één van de programmadoelen is: voldoende beschikbare elektriciteit, duurzaam opgewekt binnen een effectief netwerk. Elektriciteit heeft als onderdeel hiermee een bijzondere positie. Een effectief elektriciteitsnetwerk is een randvoorwaarde voor een succesvol programma klimaat en energie, maar de verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de lijn (team beleid) en zit niet in het programma. Vanuit het programma wel een trekker worden aangesteld die input levert en de voortgang bewaakt op dit onderdeel. Het team beleid krijgt 1.5 FTE gedekt vanuit de programmamiddelen. Om het programmadoel te verwezenlijken is er met de teammanager beleid afgesproken dat er een taskforce 'netverzwaring' wordt opgericht.

- Duurzaamheidsbeleid

De gemeente heeft op dit moment geen actueel duurzaamheidsbeleid. Bij de vorming van het nieuwe College in 2026 moet bekeken worden wat de ambities op het gebied van duurzaamheid zijn. Mogelijk is aanvullend of nieuw beleid nodig. Het opstellen hiervan ligt bij het team beleid. Het ligt niet bij het programma maar zal wel in samenspraak tot stand komen, zodat het aansluit op de programmadoelen.

- Verduurzaming eigen vastgoed en organisatie

De gemeente heeft ook als organisatie zelf een opgave. Het gaat dan om het verduurzamen van het eigen vastgoed en onderdelen van de organisatie, zoals bijvoorbeeld het wagenpark. Deze opgave is geen onderdeel van het programma, maar wel nodig voor het bereiken van het programmadoel: klimaatneutraal in 2050. Beide taken zijn belegd bij het team BORGG en hiervoor wordt 1 FTE gedekt vanuit de programmamiddelen. Vanuit BORGG wordt er gewerkt aan een inventarisatie van het eigen vastgoed. Vervolgens wordt er in kaart gebracht wat waar mogelijk is. Eind 2026 wordt er een keuze voorgelegd aan het college over welke panden, wanneer en hoe verduurzaamd gaan worden.

- Klimaatadaptatie – mitigatie (DPRA)

Klimaatadaptatie verdient nadrukkelijk aandacht. Het betreft echter een structurele (beheer)taak. Binnen BORGG wordt dit (deels) opgepakt. Het is niet duidelijk of ook de beleidskant op dit moment voldoende georganiseerd is. Met de teammanager beleid is afgesproken dat dit onderzocht wordt en een plek krijgt op de agenda.

- Landbouw

Het landelijke streven dat de landbouw klimaatneutraal wordt, is bewonderenswaardig maar ook zeer ingrijpend. De provincies voeren hierop de regie. Gelet op het krachtenspel tussen Rijk en provincies heeft Oldambt vermoedelijk geen bepalende stem. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de landbouw een belangrijke positie heeft in onze gemeente, zowel in grond (30.000 h.a.) als cultureel (graanrepubliek). Daarnaast staat in onze omgevingsvisie dat Oldambt een landelijk gebied wil creëren waar ruimte is om voedsel te telen en ruimte is voor ons natuurlijk systeem van bodem, water en bijbehorende biodiversiteit. Landbouw valt niet binnen de scope van het programma en als gemeenten voeren wij ook niet de regie. Toch is een goede verbinding met de provincie hier wel van belang.

- Mobiliteit
- Volkshuisvestingsfonds
- Ecologie/biodiversiteit

ANDERE VERBINDINGEN

Naast binnen- en buitenscope grijpen nog tal van visies, ontwikkelingen en programma's in op het programma klimaat en energie. Het voert te ver om deze allemaal op te sommen, ook omdat de wereld om ons heen blijvend in ontwikkeling is. Een aantal visies en programma's hebben een bijzondere rol richting klimaat en energie bijvoorbeeld als capaciteitsleverancier, als kaderstelling of omdat dezelfde doelen wordt nagestreefd. Dit zijn in ieder geval:

- Nij Begun: Een landelijk programma gericht op herstel na de gevolgen van gaswinning. Dit programma kent een breed pakket met onder meer de isolatieaanpak (M29), dat als doel heeft dat de regio aardgasvrij wordt. Daarnaast wordt vanuit de economische agenda van dit programma ingezet op duurzame energie (M35) met als doel: provincie Groningen wordt dé waterstofprovincie van Nederland (maatregel 35.1).
- Omgevingsvisie: toont de visie van de gemeente Oldambt op onze leefomgeving
- Programma gebiedsgericht werken: De verschillende plannen waarvoor het programma aan de lat staat, zullen in afstemming met het programma gebiedsgericht worden uitgewerkt om de integraliteit te borgen.

3. VISIE EN DOELSTELLING

Als wij het goed doen gaan de energietransitie en de bestrijding van energiearmoede samen op. Onze visie is dat zorg voor de aarde hand in hand gaat met zorg voor de medemens. Wij werken toe naar een klimaatneutrale gemeente, vanuit de brede welvaartsgedachte. Voor de Oldambtster van nu én die van toekomstige generaties. Het uitgangspunt is: iedereen doet mee. Het Oldambtster perspectief en de omgevingsvisie geven ons hierin houvast.

In de 'Oproep vooraf (blz. 1)' wordt duidelijk dat het programma energie en klimaat over tal van beleidsterreinen gaat. In de visie is hier aandacht voor. Ook Oldambt staat voor een aantal omvangrijke opgaven, die in samenhang gezien moeten worden. Nij Begun, NPG, de Omgevingsvisie, de ontwikkelingen in het sociaal domein, gebiedsgericht werken, het kan allemaal niet los gezien worden van de energietransitie. En omgekeerd.

De visie komt niet uit de lucht vallen. Het past bij een welvarende graanrepubliek waar de focus ligt op brede welvaart en dat iedereen ertoe doet. Het uitgangspunt om de energietransitie en de bestrijding van energiearmoede samen op te laten gaan en te werken vanuit de brede welvaart, wordt ook onderschreven door het essay '[Brede welvaart als kompas voor een inclusieve energietransitie](#)' van Prof. dr. ir. Joks Janssen en Bianca Damen⁴.

DOELSTELLING EN VERVOLG

Het programma klimaat en energie bereidt in 2026 de gemeente Oldambt als organisatie zodanig voor, dat na afronding een helder en haalbaar traject kan worden doorlopen om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Of dit traject wordt uitgevoerd vanuit het programma, of dat (onderdelen van) het vervolg wordt overgedragen aan de lijn, vraagt om een expliciet besluit. Dit besluit wordt genomen door de ambtelijke stuurgroep en/of college (nog te bepalen) en voorbereid door het programmateam. Het programmateam doet dit in samenspraak met in ieder geval de teammanagers van beleid, BORGG en het programmabureau.

⁴ '[Brede welvaart als kompas voor een inclusieve energietransitie](#)' Prof. dr. ir. Joks Janssen en Bianca Damen

4. DOELEN, RESULTATEN EN MIJLPALEN PLANNING

Doelen en resultaten kunnen op verschillende niveaus geformuleerd worden. In dit hoofdstuk worden op twee niveau's doelen uitgewerkt: programmadoelen en doelen binnen de scope. De programmadoelen zijn overkoepelende doelen waar het programma een bijdrage aan levert, maar waarvan ook een deel elders wordt gerealiseerd. Dat gaat van andere teams binnen de gemeente Oldambt tot aan andere overheden. Deze doelen zijn bepalend voor de richting van het programma. De doelen binnen de scope gaan specifiek over de doelen waarvoor het programma aan de lat staat. Aan deze doelen zijn concrete resultaten gekoppeld. Het streven is dat deze resultaten voor het einde van het programma (eind 2026) geboekt zijn.

PROGRAMMA DOELEN

- Gebouwde omgeving: klimaatneutraal en aardgasvrij in 2050;
- Economie: bestaansrecht mkb intact houden en overgang naar circulariteit stimuleren;
- Elektriciteit: voldoende beschikbare elektriciteit, duurzaam opgewekt binnen een effectief netwerk.

DOELEN EN RESULTATEN BINNEN SCOPE

Het programma kent inhoudelijke doelen, maar heeft daarnaast ook een doel 'in zichzelf' te weten:

- Doel: alle onderdelen van het programma op de kaart zetten in de gemeente Oldambt.
- Resultaat: Eind 2026 is een besluit genomen over hoe deze onderdelen vervolg krijgen

Daarnaast kent het programma vier inhoudelijke doelen binnen de scope met bijbehorende resultaten. Deze doelen zijn gekoppeld aan de programmalijnen:

➔ Programmalijn 1: Gebouwde omgeving

- Doel **isolatieaanpak**: Huizen in Oldambt isoleren tot de standaard en aardgasvrij gereed maken
- Resultaat isolatieaanpak: De organisatie en subsidies voor de isolatieaanpak zijn ingericht en draaiend
- Doel **warmtetransitie**: Huizen in Oldambt verwarmen met duurzame energie (dus van het aardgas af)
- Resultaat warmtetransitie: Het warmteprogramma is door het college vastgesteld (+zienswijze Raad)
- Doel **Oldambt Verwarmt**: Informeren/activeren van inwoners voor isoleren en duurzaam verwarmen
- Resultaat Oldambt Verwarmt: Het projectplan is uitgewerkt en het project draait volwaardig

➔ Programmalijn 2: Circulaire economie

- Doel **Duurzaamheid mkb**: het bedrijfsleven ontwikkelt naar een circulaire economie
- Resultaat Duurzaamheid mkb: het uitvoeringsplan Oldambt circulair is uitgewerkt

De derde programmalijn valt niet binnen de scope van het programma. Daarom wordt alleen het overkoepelende programmadoel benoemd. Hiervoor staat het team beleid aan de lat. De teammanager beleid en de programmamanager klimaat en energie maken nog afspraken over onderliggende doelen en het te boeken resultaat in 2026. Dit wordt opgenomen in het teamplan/jaarplan van beleid.

MIJLPALLEN PLANNING

2026	INHOUD
Q1	Het programma Klimaat en Energie is als organisatievorm ontwikkeld en ingericht.
Q1	Het college heeft een besluit genomen over het vervolg in het proces restwarmte Google.
Q1	De aanvullende subsidieregeling voor de isolatieaanpak is vastgesteld in de Raad.
Q3	Het projectplan Oldambt Verwarmt is uitgewerkt en het project draait volwaardig.
Q3	Het uitvoeringsplan Oldambt circulair is uitgewerkt.
Q3	Herijking programma zon en wind in de Raad.
Q4	Het college heeft een besluit genomen over de verduurzaming van het eigen vastgoed.
Q4	Oldambt heeft afspraken gemaakt met bedrijven over uitstoot en energiegebruik in 2030
Q4	Het warmteprogramma is door het college vastgesteld, ter zienswijze voorgelegd aan de Raad.
Q4	Ambtelijke stuurgroep/ambtelijk opdrachtgever en/of college besluit genomen over 2027 e.v.

5. BETROKKEN ACTOREN

INTERN

- Raad en College
- Directie- en managementteam
- In het bijzonder de (sub)teams van: RO, wonen, economie, mobiliteit, sociaal domein, vergunningverlening, BORGG)
- Programmabureau en programma's als NPG, Nij Begun, gebiedsgericht werken (regisseurs) etc.

EXTERN

- Rijk, Ministerie van Klimaat en Groene Groei
- Provincie Groningen en het provinciale Flexteam
- Groninger Gemeenten, in het bijzonder Oost-Groninger gemeenten
- Inwoners
- Uitvoeringspartijen
- Ondernemers(organisaties)
- Netbeheerders
- Ondersteuningspartij voor de isolatieaanpak: Bureau voor Verduurzamen

6. ORGANISATIE, WERKWIJZE EN STURING

ORGANISATIE - PROGRAMMA KLIMAAT & ENERGIE					
Functie	FTE	Schaal	€Norm	Stamplaats	Dekking
PROGRAMMABUREAU KLIMAAT & ENERGIE					
Programmamanager	0.8	12	€104.000	Programmabureau	CDOKE (tot 2032)
Beleidsadviseur K&E	0.2	10/11	€23.000	Beleid	CDOKE (tot 2032)
Ondersteuner	0.5	8	€41.000	Programmabureau	CDOKE (tot 2032)
Programmacontroller	0.1	11	€12.000	Programmabureau	CDOKE (tot 2032)
Communicatieadviseur	0.2	10	€20.000	Advies & services	CDOKE (tot 2032)
PROGRAMMALIJN 1 – GEBOUWDE OMGEVING					
Trekker Programmalijn	0.5	11	€58.000	Programmabureau / beleid	CDOKE (tot 2032)
PROJECT 1 – ISOLATIEAANPAK					
Projectleider	1	11	€116.000	Beleid	NijBegun M29 (tot 2035)
Beleidsadviseur	1	10	€102.000	Beleid	NijBegun M29 (tot 2035)
Maatwerkadviseur	2	9	€184.000	Inhuur of beleid	CDOKE ('32)/LAI ('28)
Subsidiebehandelaar	1	9	€92.000	Toegang KCC	CDOKE (tot 2032)
PROJECT 2 – WARMTEPROGRAMMA					
Sr. Projectleider	700u	100K	€100.000	Tijdelijke inhuur	CDOKE (tot 2032)
Jr. projectleider	1	10	€102.000	Beleid	CDOKE (tot 2032)
Beleidsadviseur K&E	0.2	10/11	€23.000	Beleid	CDOKE (tot 2032)
Communicatieadviseur	0.2	10	€20.000	advies & services	CDOKE (tot 2032)
PROJECT 3 – OLDAMBT VERWARMT					
Projectleider	1	10	€102.000	Programmabureau	CDOKE (tot 2032)
Projectondersteuner	0.5	8	€41.000	Programmabureau	CDOKE (tot 2032)
Communicatieadviseur	0.1	10	€10.000	advies & services	CDOKE (tot 2032)
OPDRACHT VERSTREKKING					
Ecoloog (SM-plan)		€150k	€150.000	Opdracht bureau	LAI
Regelingschrijver	75u	€10k	€10.000	Tijdelijke inhuur	LAI
Restwarmte		€70k- €100k	€100.000	Opdracht bureau	6740077 (€100.000)
PROGRAMMALIJN 2 – CIRCULAIRE ECONOMIE					
Trekker Programmalijn	0.5	11	€58.000	Beleid	CDOKE (tot 2032)
Beleidsadviseur	0.5	10	€51.000	Beleid (economie)	CDOKE (tot 2032)
PROGRAMMALIJN 3 – ELEKTRICITEIT					
Trekker programmalijn	0.2	10/11	€23.000	Beleid	CDOKE (tot 2032)

FUNCTIE, ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Programmamanager

- Dagelijkse aansturing van het programma en op de doelen binnen scope;
- Bewaken van de voortgang en de samenhang van onderliggende programmalijnen;
- Eerste aanspreekpunt voor portefeuillehouder;
- Draagt zorg voor strategische advisering van het college;
- Draagt zorg voor rapportage aan opdrachtgevers, zowel ambtelijk als bestuurlijk;
- Budgethouder van alle klimaat- en energiebudgetten.

Beleidsadviseur Klimaat en energie (KE)

- De inhoudelijk specialist van het programma en inhoudelijk adviseur van de programmamanager;
- Denkt mee met de drie programmalijnen en geeft inhoudelijk advies;
- Heeft ruimte om programma-breed te adviseren;
- Schrijft college en raadsvoorstellen;
- Heeft naast de inzet voor het programma ook bredere beleidstaken t.a.v. klimaat en energie.

Programma-ondersteuner

- Voorbereiden van- en notuleren bij vergaderingen;
- Afspraken, besluiten en voortgang bewaken;
- Ondersteunen en stroomlijnen van werkprocessen;
- Rapportages en financiële tabellen gereedmaken
- Administratie beheren en borgen

Programma controller

- Geeft onafhankelijke adviezen over de beheersing van het programma;
- Ondersteunt de programmamanager bij het in control zijn en bijsturen;
- Heeft inzicht in totaalbudgetten voor energie en klimaat en geeft strategisch advies

Communicatieadviseur

- De communicatieadviseur werkt voor het programma in de breedte
- Is ook verantwoordelijk voor de interne communicatie
- Werkt samen met de projectleider Oldambt Verwarmt communicatiestrategie van het programma uit
- Adviseert over raadsbrieven en contact met inwoners.

Trekker programmalijn 1 – Gebouwde omgeving

- Heeft affiniteit en kennis van wonen en energie;
- Stuurt op de voortgang van de programmalijn;
- Zorgt voor afstemming en samenhang binnen de programmalijn;
- Creëert en bewaakt de samenhang tussen de programmalijnen.

Trekker programmalijn 2 – Circulaire economie

- Heeft een goed netwerk in het bedrijfsleven van Oldambt;
- Heeft visie over hoe het bedrijfsleven in Oldambt toe kan werken naar circulariteit;
- Stuurt op de voortgang van de programmalijn;
- Creëert en bewaakt de samenhang tussen de programmalijnen.

Trekker programmalijn 3 – Elektriciteit

- Bewaakt de voortgang van de programmalijn waar team beleid verantwoordelijk voor is;
- Is niet verantwoordelijk voor de resultaten, maar bewaakt deze wel en schakelt met de programmamanager.
- Levert input en advies aan de op te richten taskforce elektriciteit.

WERKWIJZE

Programmateam en afstemming

Het kernteam van het programma bestaat uit de programmamanager, beleidsadviseur Klimaat en energie (K&E), programmaondersteuner, de communicatieadviseur en de trekkers van de drie programmalijnen. Dit team komt wekelijks bij elkaar. Daarnaast is er om de week een breder programmaoverleg waar de betrokken projectleiders, beleidsadviseurs en eventueel andere betrokken collega's vanuit beleid, de uitvoering en VTH aansluiten. De programmacontroller sluit soms ook aan en heeft daarnaast structureel overleg met de programmamanager.

STURING

Voor de programmasturing zijn verschillende varianten mogelijk, waarbij de programmamanager meer of minder bevoegdheden heeft. Gelet op opgaven, de wettelijke termijnen, de beschikbare (rijks)middelen en de behoefte aan sturing vanuit het team, wordt in dit programma gestuurd vanuit 'volledige bevoegdheden'. Dit betekent dat de programmamanager budgethouder is van alle in hoofdstuk 7 benoemde middelen en een tijdelijke organisatie leidt, met alle kenmerken van een 'gewone' organisatie. De mensen die actief zijn in het programma hebben hun stamplaats bij een vast team in de organisatie (bijvoorbeeld beleid) maar zijn als het ware gedetacheerd aan het programma. Hierover maakt de programmamanager afspraken met de betreffende teammanagers. Het programma functioneert als een volwaardig team, onder leiding van de programmamanager. De formele HR-taken liggen bij de teammanagers en de structurele dekking voor capaciteit moet ook bij de teams in de lijn geborgd zijn. Vanuit de middelen voor klimaat en energie worden de kosten bij de verschillende teams gedekt, voor zolang het programma duurt.

GOVERNANCE

- Bestuurlijke stuurgroep: Portefeuillehouders klimaat, wonen en armoedebeluid
- Ambtelijke stuurgroep: ambtelijk opdrachtgever en managers Beleid, BORGG en programmabureau.

7. MIDDELEN EN PROGRAMMABEGROTING

ONDERZOEK UITVOERINGSKOSTEN KLIMAATAKKOORD⁵

In opdracht van de Raad voor het Open bestuur (ROB) heeft Andersson Elffers Felix een onderzoek gedaan naar de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord. Het onderzoeksbureau heeft onder meer in kaart gebracht welke personele inzet naar verwachting nodig is bij gemeenten, provincie en waterschappen. Over de gemeenten staat hierin het volgende opgenomen: 'In totaal onderscheiden we 28 nieuwe of (sterk) geïntensiveerde taken voor gemeenten. In 2024 (het meest 'doorsnee' jaar in de periode) hebben ze gemiddeld 14 tot 17 extra fte nodig. Dat is een gewogen gemiddelde van 86 – 100 fte extra voor G4-gemeenten, 39 – 43 extra voor de G40, 17 – 19 extra voor middelgrote gemeenten en 8 – 9 extra voor kleine gemeenten. Daarnaast zijn er substantiële materiele kosten, vooral voor technisch onderzoek. De wijkgerichte aanpak om de gebouwde omgeving te verduurzamen (het opstellen en uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen) brengt de hoogste kosten met zich mee. Dat komt omdat gemeenten uiteindelijk aan veel verschillende wijken tegelijkertijd werken. Ook gemeente brede communicatie, zonneweides en windmolenparken vergen relatief veel inzet.'

RIJKSMIDDELEN

Oldambt is met bijna 40.000 inwoners een middelgrote gemeente en zou dus volgens het onderzoek 17 tot 19 extra FTE nodig hebben. Het Rijk heeft dit advies in acht genomen en de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en energiebeleid (CDOKE) in het leven geroepen. Afhankelijk leek het erop dat met de CDOKE middelen €700.000 per jaar zou zijn. Sinds de septembercirculaire 2025 lijkt het er sterk op dat er jaarlijks €1.4 miljoen zal worden uitgekeerd. In de tekst wordt aangegeven dat de middelen beschikbaar worden gesteld tot en met 2030, maar financieel is dit na 2026 nog niet uitgewerkt. De verwachting is wel dat dit nog gebeurt en dat hiermee zo'n 12 tot 14 FTE gefinancierd kan worden. De verantwoording van de CDOKE middelen die Oldambt heeft ontvangen in 2023, 2024 en 2025 gaat via SiSa op basis van thema's en FTE's. De CDOKE-middelen die Oldambt ontvangt vanaf 2026 zijn niet langer een SPUK, maar worden via het gemeentefonds uitgekeerd. Bij de start van 2026 staat er ruim €3 miljoen aan middelen voor capaciteit op de balans voor klimaat en energie. Dit bedrag moet eind 2028 besteed zijn en zal ondertussen jaarlijks worden opgehoogd met ongeveer €1.4 miljoen tot 2030. Naast de CDOKE zijn er ook andere rijksmiddelen beschikbaar.

MIDDELEN OLDAMBT

Naast de Rijksmiddelen heeft Oldambt ook zelf middelen beschikbaar gesteld voor klimaat en energie. Zo is er één vaste formatieplaats (1 FTE) in het team beleid en zijn er twee fondsen: €489.000 verduurzaming en €100.000 energietransitie. Het budget voor de energietransitie wordt grotendeels benut voor het onderzoek dat Greenvis uitvoert naar de restwarmte van de Google datacenters in 2025 en 2026. Het budget voor verduurzaming zou ingezet kunnen worden voor het verduurzamen van het eigen vastgoed van de gemeente.

MIDDELEN PROGRAMMA

Voor de eerste fase van het programma is 11.5 FTE geraamd, uiteengezet op pagina 12. Door de buffer die is opgebouwd met de CDOKE-middelen van 2024 en 2025 kan er tot 2032 jaarlijks ruim €1.2 miljoen besteed worden aan personele inzet. De overige inzet wordt gefinancierd uit procesgeld van Nij Begun. Specifieke opdrachten worden gedekt uit de NIP-middelen (€160.000) en uit het budget voor de energietransitie (€100k) van Oldambt zelf. Verreweg het grootste deel van de NIP-middelen is bedoeld voor het financieren van subsidies en maatregelen. De CDOKE-middelen zijn het eerste jaar voor de voorbereiding van Oldambt als organisatie om een helder een haalbaar traject te doorlopen om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. Daarnaast is een deel voor essentiële (beleid) onderdelen ten behoeve van het programma, zoals de taskforce 'netverzwaring' (1.5 FTE) en verduurzaming van het eigen vastgoed (1FTE). Naarmate de tijd vordert zal een steeds groter deel van de middelen ingezet worden voor de uitvoering van de energietransitie. Afhankelijk van het te nemen besluit in 2026 wordt dit binnen een uitvoeringsprogramma, of vanuit de lijn gerealiseerd. Als het vanuit de lijn gebeurt, kan de extra inzet gedekt worden uit de CDOKE-middelen.

⁵ [AEF Rapport uitvoeringskosten Klimaatakkoord decentrale overheden 2020](#)

PROGRAMMABEGROTING

De programmabegroting toont uitsluitend de duur van het programma; dat is binnen de huidige scope tot eind 2026. Dit betreft niet de uitvoering, maar de voorbereiding hierop. Hierna staat Oldambt nog een grote (uitvoerings-)opgave te wachten, waar substantiële middelen voor nodig zijn. Naar verwachting levert het Rijk via CDOKE een belangrijk deel van deze middelen. Het gaat dan om €1.4 mln. per jaar, dat steeds twee jaar later dient te zijn besteed (zie ook bijlage 1: capaciteitsraming programma klimaat en energie). Eind 2026 zal er een besluit genomen worden over het al dan niet vervolgen van het programma. Hierbij hoort ook een besluit van de Raad over de bestemmingsreserve. De CDOKE middelen die eind 2026 over zijn, kunnen opgenomen worden in de algemene reserve gekoppeld aan het doel klimaat en energie. Voor de uitvoering kunnen deze middelen dan na 2026 en tot 2028 worden ingezet.

Posten	FTE's	Kosten	Dekking
Capaciteit programma	8.5 FTE	€878.000	CDOKE
	2 FTE	€219.000	Nij Begun
	1 FTE	€92.000	LAI
Opdrachten en inhuur programma	-	€150.000	LAI
	-	€10.000	LAI
	-	€100.000	Budget 6740077
		€100.000	CDOKE
Capaciteit lijnorganisatie	2.5 FTE	€251.000	CDOKE
Onvoorzien	-	€100.000	CDOKE
Totaal		€1.900.000	
CDOKE		€1.300.000	
LAI		€255.000	
Nijbegun		€220.000	
Overig		€125.000	

8. RISICO'S

- Doordat het programmateam op korte termijn flink moet worden uitgebreid, kan het gebeuren dat essentiële functies niet worden vervuld, waardoor het programma vertraging oploopt. Door de huidige arbeidsmarkt en de landelijke omvang van de opgave wordt dit risico versterkt.
- Doordat het gaat om een integraal programma, is het succes mede afhankelijk van de samenwerking tussen het programma en de teams in de lijn. Het kan gebeuren dat deze samenwerking moeizaam verloopt, waardoor het programma vertraagd.
- Doordat de verantwoordelijkheid voor natuurvriendelijk isoleren niet is belegd en de gemeente deze taak mogelijk niet kan dragen, kan het gebeuren dat het uitvoeren van de isolatieaanpak bemoeilijkt wordt, zo niet onmogelijk gemaakt, waardoor de voortgang van de energietransitie vertraging oploopt of zelfs stagneert.
- Doordat het elektriciteitsnet in Nederland fors moet worden uitgebreid en dit grotendeels gebeurt in bewoonde omgeving, kan het gebeuren dat de uitbreiding vertraagd of zelfs stagneert, waardoor het realiseren van (aardgasvrije) projecten niet langer haalbaar is.
- Doordat het landelijk beleid de afgelopen jaren sterk wisselt, kan het gebeuren dat met de komst van een nieuw kabinet de middelen voor klimaat en energie afnemen, waardoor (een deel van) het programma niet langer uitvoerbaar is.
- Doordat op wereldniveau het (acute) belang van een klimaatneutrale aarde lijkt af te nemen, kan het gebeuren dat internationale akkoorden niet worden nageleefd, waardoor ook in Nederland de druk om de opgave te realiseren afneemt. Een voorbeeld hiervan is het mogelijk uitstellen van de Green Deal.
- Doordat de financiële bijdrage van het Rijk vanaf 2027 alleen in de tekst is opgenomen en niet financieel is uitgewerkt, kan het gebeuren dat de middelen toch niet worden uitgekeerd na 2025, waardoor de inzet op klimaat en energie structureel en fundamenteel afneemt. Doelbereik verdwijnt dat uit het oog.
- Doordat de CDOKE-middelen een tijdelijke financiering zijn, maar ook de belangrijkste bron voor de dekking van de capaciteit, kan ervoor gekozen worden om uitsluitend tijdelijk personeel te werven. Met als gevolg dat er geen continuïteit in het programma komt en personele inzet duurder wordt dat begroot.

9. COMMUNICATIESTRATEGIE

In deze fase van het programma ligt de focus op interne communicatie en de uitwerking van het project Oldambt verwarmt. Het projectplan Oldambt verwarmt wordt in een latere fase apart opgeleverd.